

SLOVAN.

Štev. 32.

V Ljubljani, dne 31. julija.

1884.

Vsebina: Ognjeslav Utišenovič Ostrožinski. — Aleksander Sergějevič Puškin. — O notranjski volitvi. — Pojdimo 1. septembra v zlato Prago. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice — Politični razgled. — **Ilustracija:** Ognjeslav Utišenovič Ostrožinski.

Ognjeslav Utišenovič Ostrožinski.

Ognjeslav Utiešenović Ostrožinski.

Še v prvem početku preporoda hrvaške književnosti se je odlikoval pesnik, čegar sliko prinašamo na čelu lista, ne samo s svojim plemenitim rodoljubjem, ampak tudi s svojimi pesniškimi umotvori, pisanimi v čistem srbskohrvaškem jeziku. Njegove zasluge so jednako velike na političnem in književnem polju: na političnem polju si je pridobil zaslug, umirivši lani Zagorje, a na književnem, poudarjajoč vedno, da so si Hrvati in Srbi jeden narod in da je njih jezik isti jezik.

Ognjeslav Utiešenović se je porodil 21. avgusta 1817. leta v Ostrožinu. Utiešenovići so veja one slavne rodbine Utiešenovičev iz XVI. stoletja, iz katere je proizšel slavni državnik in diplomat Jurij Utiešenović, kardinal in vladika varaždinski, imenovan navadno Martinusius (to je: Martinušević). Po dovršenih osnovnih šolah v Krajini, poslal ga je oče l. 1835. na Reko v pisarno finančnega ravnateljstva, kjer je pisaril dve leti. Potem, zapustivši Reko, otide v Zagreb k c. kr. vojnemu poveljništvu in se je še vrhu tega kot privatist učil gimnazijske nauke. Ali skoro je postal računski uradnik, a leta 1842. upravni uradnik v Karlovcu, dovršivši državni izpit za upravne uradnike. V Karlovcu je učil Josipa Pukšeca Murskega otroke francoski jezik in glej, razlagajoč slovnico, zagledal se je v lepe oči Dragojline, najstare hčerke njegove, in konec slovnice je bila poroka.

Poznavajoč ga kot izvrstnega upravnika, poklical ga je ban Jelačić leta 1848. v deželnozborski odbor za krajiške reforme. V tem času je Utiešenović naredil izpit na zagrebški pravoslavni akademiji z najboljšim uspehom. Leta 1851. je bil imenovan za podžupana v Varaždinu, leta 1856. imenovan za ministerskega tajnika je bil poklican na Dunaj k ministerstvu notranjih zadev. V tej službi je bil do leta 1862., ko je bil povišen v dvorskega svetnika pri tamkajšnji dvorski pisarni. Ko je leta 1867. postal baron Kušević kancelar, odstavil je našega rodoljuba*), ali izza madžaronske vlade je postal Utiešenović l. 1875. veliki župan varaždinski.

Za svoje zasluge v upravi je bil odlikovan l. 1852. z redom Frana Josipa I., in ko se je uznemirilo vse Zagorje, poslal ga je baron Ramberg v Zagorce in blagi rodoljub je dobil za pomirjenje Zagorja viteški red Leopolda.

Zdaj pa si še oglejmo njegova slovstvena dela, katera so z večine, kakor njegov poklic, razen leposlovnega, političnega in upravnega značaja.

Prvi politični spis mu je od leta 1848.: „O konstituiranju Austrije po načelu narodne ravnopravnosti“. Spis je bil preložen v nemški jezik leta 1861., to je tedaj ravno pred duvalizmom.

*) Leta 1867. je iskal na Dunaji dekle. Njegov prijatelj in šaljivec mu je priporočil pravo Dunajčanko iz Lerchenfelda ter mu jo poslal v dvorsko pisarno, da se pokaže Utiešenoviću. Zarad tega je napisal na vizitnico s cirilico te besede: Šaljem vam ovu novu Aleksandru Fedorovnu. Neki človek je srečal to dekle, prebral vizitnico in naznanil njegovemu predstojniku, da je Utiešenović vzel v službo pravo Rusinjo Aleksandro Fedorovno. In glej! to je bil razlog, da so ga upokojili. Najlepše je, da ta dekla ni bila niti Rusinja, niti jo je v službo vzel, ker se je že bil pogodil z drugo.

Drugo znamenito delo je izdal l. 1859. pod naslovom: „Die Haus-Communionen der Südslaven.“ Osoda te knjige je bila zato žalostna, ker pisatelj ni ž njo dosegel, kar je namerjal. Vlada je vedno zavlačila ter ni uredila zadrug, še le l. 1874. je hrvaški zbor rešil to vprašanje, ali ne po Utiešenovičevih nazorih, na škodo hrvaškega naroda. Zadruga so bile razdejane; uvele so se same delitve brez konca, da ima pri delitvi največ koristi, kdor deli, a ne tisti, komur se deli.

Ko se je počeni od leta 1860. začel uvajati ustav v naši državi, videč nepravdo, ki se je godila Krajini, izdal je leta 1861. knjigo: „Die Militärgränze und die Verfassung.“ Pozneje ni se reformam v Krajini protivil nihče in naposled se je Krajina vender združila z materjo zemljo. — O Krajini je spet l. 1869. dal na svetlobo posebno delo: „Die Militärgränze.“

Še istega leta je zagledala v Belem Gradu svetlobo knjiga: „Misli o važnosti, pravcu i sredstvima unapredjivanja književnosti srbskohrvatske.“ Od njega je tudi knjiga: „Osnova o utemeljenju narodne vojske.“

Železnična črta, katera bi imela iti od Zemuna na Djakovo. Požego, Sisek, Karlovec do Reke, bila bi od največje koristi za Hrvaško in Slavonijo. To nam dokazuje pisatelj v knjigi (l. 1865.): „Das Donau-Adria-Bahnnetz.“ Prej omenjena proga je že dobila sankcijo l. 1863., ali Madžarji so tudi to podrli. Da bi ministerstvo zaslepilo Slavonce, predložilo je hrvaškemu zboru osnovo zakona o železnici iz Oseka čez Požego v Sisek. Ali tudi ta zakon, ki je že imel cesarsko sankcijo, bil je preklican, in železnice ni še do danes. Takisto da bi opozoril svet na Zagorje in dokazal, kako bi bilo potreba zagorske železnice, izdal je leta 1879. knjižico: „Die Naturschätze im nördlichen Kroatien.“ Knjižici je priložena geološka karta.

To so dela, katera je pisatelj posvetil obče koristnim predmetom. Ali Utiešenović ni samo unet za realne interese svoje domovine, ampak tudi za idealne. Že kot mladenič se je proslavil s pesmijo „Jeka od Balkana“, katera se začinja:

Svemu svijetn sviče zora,
Kod Balkana nema dana itd.

Pesem je bil poslal njegov prijatelj Dane Stanislavljević v slavne novine: „Augsburger Allgemeine Zeitung“, kjer je bila tiskana ne samo v nemški prelogi, ampak tudi v srbskohrvaškem izvorniku. Ta pesem se je brala po vsem svetu in sam Jan Kolár mu je zato postavil lep spomenik z jednim sonetom.

Isti namen, osvoboditi krščanstvo od turškega jarma, ima epska pesem: „Nedjeljko“, ki jo je dal na svetlobo l. 1860. Še jedna knjiga je jako popularna, a to so: „Psalmi Davidovi“.

Zbirko svojih lirskih in epskih pesmi, katere je zložil med l. 1842—1845., dal je na svetlobo leta 1845. pod naslovom: „Vila Ostrožinska“ (Drugo izdanje 1871.) Za oceno njegovih pesniških del navedimo samo

to, da ga Novaković stavlja v isto vrsto z Mažuraničevim.

Ako še omenimo, da je l. 1880. izdal v „Radu“: „Životopis kardinala Gjorgja Utiešenovića, s njegovom slikom i nacrtom rodnoga mu grada“ (pozneje v nemškem prevodu) in da se je izza zagrebškega potresa zložena pesem: „Potres“, preložena

pozneje v nemški in madžarski jezik, posebno priljubila Hrvatim, potem smo si vsaj po vrhu ogledali neumorno delovanje uzornega rodoljuba in pesnika, katerega še čvrstega, zdravega in čilega kot velikega župana varaždinskega in izvrstnega pesnika, vrstnika v pesništvu Mažuraniću, slavi ves srbskohrvaški narod.

Aleksander Sergêjević Púškin.

Spisal dr. Fran Celestin.

(Dalje.)

A. S. Púškin se je porodil v Moskvi 26. maja 1799. Kot potomec starih bojarjev spadal mu je oče v višje moskovsko društvo. Po materi pa je potomec zamorca Abráma Petróviča Hannibala, ljubimca Petra Velikega. Odgojen čisto po francoski naučil se je ruski od svoje „babke“ (dojke) Iríne Rodiónovne, katera mu je pela pesmi, pripovedovala povesti in ga tako uvela v ruski fantastični svet in v narodni jezik. Do desetletne svoje dobe je prebral malo ne vse francoske knjige svojega očeta in je začel pisati — francoske pesmice.

Leta 1811. je stopil v novi „Cárskosélski Licej“, kjer je glavni predmet bila literatura in vaje v pesništvu in prozi. Učil se je Puškin slabo — celo ruski jezik, ali je za to pisal pesmi, ki so bile potem izdane pod imenom „licejskih“. S temi pesmimi je postal znan v krogu sovrstnikov in prijateljev. V liceji so se razvile tudi glavne črte njegovega značaja: odkritosrčnost, bistrost uma, sposobnost za ostro šalo.

Leta 1817. je stopil v službo v „inostrani kolegiji“, ali se ni pečal za njo, ampak za veselo svetsko življenje in za literaturo. Jako je uplivalo na njegov talent društvo „Arzamás“, katero se je borilo proti pristašem starega smerá, pristašem Šišková in njihovemu časniku. Četudi so bili shodi tega društva bolj šaljivi, nego resni, brale so se vendar tam kritike resne ter so mnogo pripomogle, da se je v Púškinu razvilo resno prepričanje o potrebi zveze pesništva z življenjem.

Leta 1820. se je pojavila pesem „Ruslán i Ljudmila“: tu ga je spoznalo širje občinstvo. Púškin sicer posnema tu Arijosta, ali dodaje tudi mnogo svojega, posebna zasluga pa mu je narodni element in to, da pesnik kakor nalašč greši proti pravilom lažnega klasicizma in da je njegov jezik in stih posebno gibčen in živ. Pesem so odobrili: Karamzín, Žukóvskij in Bátjuskov. privrženci stare šole pa so ustali proti nji tako, da se je ponovil prepir med klasicizmom in romantizmom, katerega se pa Púškin ni udeleževal.

Za jedno „preveč svobodno“ pesem je moral Púškin zapustiti Petrograd ter je šel v Jekaterinoslávelj, na Kavkaz, v Krim, v Besarabijo. V veselem življenji pa ni pozabil pesništva in samoomike ter je jel resnejše soditi o svoji mladosti in o svojem talentu sploh. Časi je bil žalosten, da je bil prognan. V delih tega časa se vidi upliv Chénierjev in Byronov, točen popis mest, skozi katera je potoval ter so pesniški delovala nanj, je njegov.

Veselo življenje nadaljuje tudi l. 1823. v Odesi, kjer je pa vendar bil začet: Evgénij Onêgin. Od tu je šel v svoje selo „Mihájlovskoje“ v psovskem guberniji, kjer je živel dve leti v samotni zabavljač se z lovom in baveč se z literaturo. Tu se je še bolj zamislil v sebe in v svoj talent, mnogo je bral na pr. Tacita, ruske letopise, Shakespearja, zopet je slušal ali pa se spominal na pripovesti svoje „babke“. Tu si je še bolj popolnoma pojasnil pomen pesništva in pesnikov odnošaj proti življenju.

Dobivši leta 1826. dovoljenje, da gre iz sela Mihájlovskega, kamor ga je volja, bil je do leta 1831. v Moskvi, Petrogradu, potem zopet na selu, na Kavkazu, vedno nekako nezadovoljen sam s seboj in s svetom. Ko je videl stare prijatelje, pa se ni zlagal ž njimi, čutil se je zapuščenega — ravno tako kakor v svojem odnošaji proti društvu in kritiki, kateri so (seveda po pravici) pričakovali od njega glasu o istodobnih nalogah in simpatij za nje pa niso nahajali tega v abstraktnem privrženci „čiste umetnosti.“ Pesnik pa se je vendar zanimal za istodobno in preteklo zgodovino domovine, četudi je jemal pesniške predmete ne samo iz ruskega, ampak tudi iz občeloškega življenja, če je nahajal v njih vir pesniškemu naudušenju.

Leta 1830. se je šel ženit zopet na selo v nižjegerodski gubernij, kjer je napisal mnogo lepega. Po poroki je živel v Petrogradu v obširnem krogu znancev in prijateljev. Ali hudobni jeziki so se lotili tudi njegovega domačega življenja ter so prisilili Púškina na dvoboj z Dantesom (Georg Hekernom, sinom tedanjega holandskega poslanca) 27. januarja 1837. l., kjer je bil smrtno ranjen ter je umrl 29. januarja 1837. leta, star 37 let, 8 mesecev in 3 dni. Hudobni jeziki, pusta srca so pesnika gnali v smrt, brezdušen, sebičen in pokvarjen „veliki svet“ je ubil največjega ruskega pesnika. Pogubili so ga — kakor v svetem gnevu poje Lermontov:

Svobode, genija in slave króniki

Pa sodil bode Bog, ljubimci vi razvrata,
Sodnik je grozen on, on čaka,
Ne da se podkupiti zvonu zlata,
Naprej mu znano delo, misel vsaka.
Tedaj zastoj ga boste vi grdili,
Vse to vam ne pomore spet
In vi s svojó črnó krvjo ne boste zmili
Krví, ki jo je lil pojet.

(Dalje pride.)

O notranjski volitvi.

I.

Principiis obsta! —

Gospod baron Andrej Winkler uživa svoj dopust v notranjskem Logatci! Mnogo se govori in ugiblje, kako da si je visoki gospod ravno ta kraj, ki se ne odlikuje niti s posebno krasoto narave, niti z novošegnim komfortom, niti s posebno zdravno lego, izbral v svoje letovišče. Naravno je, da se preložitev deželne vlade v knežji dvorec logaški, spravlja v zvezo z bližajočo se notranjsko volitvijo, katera se je tako ugodno razpisala, da se morejo agitacije dnovi strinjati s tistim časom, ki se je deželnemu našemu predsedniku v dopust odkazal. Čujejo se torej glasovi, da je gospod baron Winkler v prvi vrsti zategadelj postavil svojega vladanja skrbi pod logaškega gradiča streho, da bi svoj upliv uporabljal proti odstopivšemu deželnemu poslancu dr. Valentinu Zarniku, ki z narodne doslednosti ni hotel več piskati v trobentico vladne elastične narodne mlačnosti. Mi smo prepričani, da je deželni predsednik med svojim dopustom marsikako roko stiskal in da je z plemenitega obraza dal posijati marsikakemu smehljaju svoje milosti, ki bi se sicer, da ni nova volitev pred durmi, ne bil nikdar rodil! Zopet drugi trde, da je visokorodni gospod zategadelj poiskal zelene, a brezsenčne livade poštenega Logatca, da bi sam sebi pota počistil ter si preskrbel mandat za deželno zbornico v Ljubljani. In dobro poučeni viri hočejo vedeti, da bi se gospod baron nikakor ne branil prevzeti mandata, ter postati nekak grof Schönborn zavednemu Notranjskemu.

Ali naj je to tako ali tako, gotovo je, da živé vladni težaki ljubljanski zarad notranjske volitve v velikih skrbeh. Dr. Valentin Zarnik moti jim sladko spanje in da si sami ne vedo, bode li še kandidoval ali ne, vendar so že mlatili s cepci po njem, ker je morda vendar možno, da dr. Zarnik v najskritejšem kotu svoje duše še vedno misli kandidovati na novo! Taki časi so sedaj pri nas! Odslej bodo ti oficijozni ugibali naše misli, in če jim ne bodo ugajale te misli, pobijali nas bodo z vladno tolkačo! Da je kaj takega mogoče pri nas, je ravno znamenje časov, v katerih hoče vsak vladni poverjenik in vsak profesor na dopustu imeti svoj prokonzulski delež pri vladanji!

Za trdno upamo, da se zavedni Notranjci ne bodo dali v kozji rog ugnati, in da bodo hrup, ki ga prouzročuje „Ljubljanski List“, za to cenili, kar je; to je za nedolžno igračo, katere stroške plačuje dispozicijska zaklada. Za trdno pa tudi upamo, da bode dne 25. avgusta dr. Valentin Zarnik zopet izvoljen, ker se pri ti volitvi ne gre za to ali ono osebo. Pri ti volitvi se bode bojeval boj za narodno načelo, in ker zastopa to načelo oseba dr. Valentina Zarnika, potem se mora izvoliti dr. Valentin Zarnik! O tem še pozneje!

Sedaj nekoliko odgovora vladnim kortežem. Na vprašanje, koga naj bi Notranjci volili, odgovarjajo ti gospodje, da moža, ki je prijatelj sedanji vladi, to je moža, ki se klanja načelom, katere zastopa „Ljubljanski List“ in njega vsemogočni urednik Šuklje, v katerem vidijo

nekateri previdni uradniki naše deželne vlade že sedaj prihodnjega ministra!

Novi poslanec mora biti vladi udan mož in Bog ne daj, da je „radikalec“ ali pa odvetnik! Vladni list se boji pred vsem advokatov ter oznanuje sedaj nekako tiste nauke, ki jih je v času svoje sreče oznanoval krojač Železnikar! Razložek je samo ta, da vladni list ne ljubi odvetnikov, ko omenjeni krojač ni ljubil niti advokatov, niti profesorjev!

Notranjski volilci bodo brez dvojbe vestno premislili, kaže li jim voliti moža, ki je slepo udan, ne sedanji vladi, temveč tistemu vladnemu zistemu, s katerim nas sedaj osrečujejo po Kranjskem. Brez vlade ni mogoč napredek itd.! Temu kričanju odgovarja naša preteklost; Vse, kar imamo, morali smo si priboriti po dolгих bojih, in sicer po dolгих bojih, ki smo jih v prvi vrsti bili proti vladnemu zistemu, s katerim so nas osrečevali pretekli časi! Če bi se bila stvar sukala, kakor so vlade želele od nekdaj, potem bi Slovenci po Kranjskem še danes stali na tistem mestu, kjer vzdihujejo Gorotana Slovenci, ki so se ponižno pokorili svojim vladam. In v resnici, da so razmere po Kranjskem take, kakor jih prenašati ima slovenski revež v starodavnem Gorotanu, gotovo bi bilo to po volji sedanjim kranjskim vladarjem, ki o vsaki priliki nemščino protežujejo ter vestno pazijo, da brez maščevanja ne pade las kranjskemu Nemcu z glave!

Notranjski Slovenci živé torej gotovo v zavesti, da se narodni interesi ne strinjajo vselej z zahtevami vlade, in da se mora narodni poslanec obilokrat na rob postaviti vladi sami!

Tako je bilo v preteklosti, tako bode tudi v prihodnje!

Sedaj, Notranjci, si pa oglejte to najnovejšo stranko, ki se vam ponuja in uriva od vseh strani! Njeno glavno načelo je, uklanjati se pred zastopniki vlade! Toliko servilizma, tegeliničnega hvalisanja in lizanja prahu še nismo doživeli nikdar poprej, dasi smo imeli časih že tudi prijazno nam vlado! Videti je, da stranka „Ljubljanskega Lista“ nima druge naloge, nego slavo peti Andreju baronu Winklerju ter do neba povzdigovati njega dobre lastnosti. Pri tem se skušajo med seboj prekositi. Ako je prvi zažgal svoje kadilo, boji se takoj drugi, da bi se njegova dobra volja na višjem mestu ne prezrla: debelo tiskano svoje ime pošlje v boj ter zapali še mnogo več kadila, nego ga je zapalil drug njegov! Kar vlada stori, to je dobro vse! V narodnem oziru so zategadelj mlačni, ker vlada tako želi. In če imajo rodbino, lahko staviš življenje, da otroci niti besedice slovenščine ne umejo!

Taka je stranka, ki se vam uriva, Notranjci! Ako kočete pozneje krvave solze pretakati, volite si zastopika iz njene srede. Ali to ne bode vaš zastopnik, nego zastopnik vlade. Marijoneta bode, ki bo kimala, kakor bode hotela vlada! Če bode vlada za nemške šole zahtevala 10.000 goldinarjev, privolil jih bode s tisto ravnodušnostjo,

kakor so sedaj privolili 600 goldinarjev. Kratko, imeli boste zastopnika, ki bode vselej najprej boječe povpraševal: kaj poreče vlada

in kaj visokorodni gospod? Komur je tak poslanec uzor, ni mu pomagati! —

r.—

Pojdimo 1. septembra v zlato Prago!

Ko se je proti koncu lanskega leta slovesno odprlo češko narodno gledališče v staroslavni prestolnici čeških kraljev, v zlati materi Pragi, udeležila se je te za češki narod in ves slovanski svet preznamenite slavnosti tudi deputacija slovenska. Prav bratovski, s pravo slovansko gostoljubnostjo je sprejela to deputacijo Praga, caput regni, in po vseh čeških novinah je bilo brati, da bi večje radosti ne bili mogli zasvedočiti starim političnim zaveznikom svojim, nego da so se udeležili njegovega domačega veselja o trenutku, ki je v kulturnem oziru neprecenjene vrednosti za bodočnost češkega naroda. Sam dr. L. Rieger, splošno priznani voditelj naroda, dejal je po napitnici, katero je pri slavnostnem banketu izpregovoril zastopnik Slovencev, da se nadeja, da bode bratovska vez med obema narodoma ostala v vsi bodočnosti neporušena in da bodeta oba zložno delovala v izpolnitev one velike naloge, katera pripada Slovanstvu v naši državi.

Od tedaj je preteklo nekoliko mesecev. Narodno gledališče je videl malo da ne že vsak zaveden Čeh. Gledališki vlaki so privržali drug za drugim obiskovalce gledališča s Češkega, Moravskega in iz Šlezije in Praga je sprejemala z veliko radostjo potnike k svetišču narodnih Modric, kajti ta potovanja so bila najboljši dokaz narodne zavednosti.

Pa tudi ostali slovanski svet je spoznal, kako so Čehi veljavnost njegovo povečali v očeh vse omikane Evrope, postavivši si s prostovoljnimi darovi, ki so se nabrali med narodom, tedaj brez pripomoči države, veličastni hram dramske umetnosti. Dokaz temu je novinarstvo slovansko, katero je tako rekoč jednomiselno slavilo že omenjeno odprtje narodnega gledališča; dokaz temu so mnogoštevilni brzogovorni pozdravi, ki so v slavnostnih dnevih dohajali odboru iz vse obširne domovine slovanske od Triglava do Urala in od sredozemskega morja do Balta.

Danes, ko imamo tako izvrstna občila, ni se nam tudi potreba zadovoljevati s takimi izrazi platonske ljubezni; danes lahko dejanski dokažemo, da so vse one izjave izvirale iz srca. Zato so se pa res med raznimi narodi slovanskimi začeli snovati posebni zabavni vlaki do zlate Prage, da bi z mnogoštevilnim obiskom v češkem narodnem gledališču zasvedočili marljivemu in neustrašnemu narodu ob Labi, Vltavi in Moravi slovansko solidarnost. Tak poseben vlak odide iz Zagreba dne 3. avgusta; iz Ljubljane pa, kakor je razvidno iz oklica dotičnega odbora, dne 1. septembra.

Na ta poslednji gledališki vlak opozarjamo vse rodoljube slovenske. Iz programa o potovanju, ki ga je priobčil te dni odbor, vidi se, da še nikdar ni bilo prilike, ogledati si za tako neznaten denar toliko sveta, toliko

znamenitih mest in zgodovinsko znanih krajev, kakor sedaj. Dunaj, prvostolnica cesarstva, mesto, kateremu z ozirom na veličastno krasoto njegovega Ringa ni več vrstnika na svetu; Brno, avstrijski Manchester in glavno mesto moravskih Čehov z zgodovinskim, vsled svojega nekedanjega namena in pomena še vedno grozo budečim Špilberkom in konečno — Prago, zlato mater Prago, pričo nekedanje slave, omike in moči češkega naroda, po svoji legi in mnogih prekrasno ohranjenih zgodovinskih stavbah najznamenitejše mesto v naši državi; Prago, katero je tako naudušeno opeval slavni Jan Kolár in katera je srcu vsakega Slovana postala mila in draga že zato, ker je iz nje izšlo vse slovansko gibanje, katero je v današnjih dneh tako mogočno in znamenito — vse to si bodo mogli potniki ogledati natančno in temeljito. Kako si bodo že jedino s tem mogli potniki razširiti svetovne nazore, kateri še doslej niso imeli jednake prilike, ni nam treba poudarjati.

Toda še drugih uzrokov je, zaradi katerih želimo, da bi se domoljubi slovenski vseh stanov in iz vseh dežel udeležili gledališnega vlaka v prav obilnem številu. Jeden uzrok smo že prej naveli, ta namreč: da pokažemo s tem dejanski svojo ljubezen do bratov naših, občudovanje za njihove uspehe in solidarnost slovansko. Nikjer ni v slovanskem svetu med dvema narodoma bilo tako živega občevanja, kakor med nami in Čehi. V prvi dobi našega narodnega preporoda, takrat, ko je še mogel reči Palacký, da bi češkega naroda ne bilo več, ko bi se nad njim in njegovimi maloštevilnimi prijatelji in somišljeniki podrla hiša, v kateri so se zbirali, občevali so že tedaj še redki rodoljubi naši s češkimi slovstveniki; ko se je začelo ustavno življenje, borili so se naši parlamentarci vselej v jedni vrsti in pod isto zastavo s parlamentarci češkimi; na narodnogospodarskem in prosvetnem polju smo bili vedno mi, ki smo se ravnali po izkušnjah in svetih se vernih naših bratov. Ta razmera pa je čisto naravna, kajti jednak imamo položaj Slovenci in Čehi, obema nam je domovina na najbolje nevarnih točkah v dotiki z brezozirnim in skrajno sebičnim Nemcem. Razlika je le ta, da smo Slovenci v primeri s številom češkega naroda mnogo slabejši. Zato smo se pa do njega obračali tudi vedno, kakor mlajši, neizkušeni brat do starejšega, odrastlega, izkušenega. Zato tedaj imamo Slovenci dosti uzroka, da, med vsemi ostalimi Slovani največ uzroka, da z mnogoštevilnim obiskom v središču češkega naroda, zadostimo bratovski svoji dolžnosti in za bodočnost ponovimo in utrdimo ono vez, katera je oba naroda vezala doslej.

Drugič je gledališki vlak važen tudi z narodnogospodarskega stališča. Ko se bodo Slovenci peljali po rodovitnih ravninah moravskih in poleg vabljivih brdin čeških mimo uzorno delanega polja, mnogoštevilnih to-

varen, cvetočih vasi in napredujočih mest; ko bodo videli blaginjo, katera vlada povsod po Češkem in Moravskem in katera ima svoj izvor v marljivosti in ustrajnosti; ko se bodo konečno na lastne oči prepričali o zavednosti in politiški probujenosti češkega naroda, tedaj bodo še le izpredvideli, koliko je še treba storiti pri nas, da vsaj nekoliko dohitimo svoje češke brate in nabrali si bodo iz autopsije neprecenjenih izkušenj za bodoče svoje delovanje. Vidni uspehi čeških rodoljubov pa bodo gotovo ugodno uplivali na njihovo delavnost in ustrajnost in tako bode potovanje k svetišču dramske Modrice češke tudi v tem oziru znamenito delo v življenju našega naroda. In tretjič bodo spoznali naši potniki, ko zagledajo veličastno poslopje, kateremu na čelu stoje z mogočnimi zlatimi črkami zapisane besede: „Národ sobě“; ko bodo videli razne prosveti in omiki posvečene zavode, katere so ustanovili Čehi sami s prostovoljnimi med narodom nabra-

nimi doneski; kako jako daleč, kako nedosežno daleč so Čehi pred nami v narodni požrtvovalnosti. Spoznali bodo, da pri nas, kjer se nimamo nadejati pomoči od države, da si pred svetom osvetlimo lice v prosvetnem oziru, ni zadosti, ako kedo zatrjuje le svoje rodoljubje, temveč, da ga je treba dokazati tudi dejanski. Češka požrtvovalnost bodi nam v vzgled!

Na noge tedaj rojaki! Vi vsi, katerim dopušča čas in sredstva, peljite se dne 1. septembra v Prago, da zasvedočite sjajno pred vsem svetom slovansko svojo solidarnost s češkim narodom, da dokazate bratovsko svojo ljubezen do njega in da se prepričate o velikem in splošnem njegovem napredku. Posebno vi duhovniki, profesorji, učitelji in uradniki, ne opustite ugodne prilike, da vidite prvostolnico cesarstva, obrtno Brno in zlato Prago. Vsak agituj za obilno udeležbo! Geslo bodi vsem: dne 1. septembra v Prago!
β.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

Gledališki vlak v zlato Prago.

Oziraje se na prvo naše naznanilo, podajemo v naslednjem natančnejši

program potovanja.

Dne 1. septembra ob šestih zjutraj krene poseben vlak iz Ljubljane. Ustavil se bode na vseh gorenjskih in koroških postajah, v katerih bode ustopilo kaj udeležencev; sicer pa le po glavnih postajah.

Na Dunaj prispe po polnoči. — Tri ure kasneje se odpelje poseben vlak s kolodvora avstrijskoogrške državne železnične družbe in prispe v Brno okolo devete ure zjutraj. Po zaužitem skupnem zajutruku v „Besednem Domu“ ogledajo si udeleženci zgodovinsko znameniti Špilberk in nekatere druge znamenitosti mesta. Ob dveh popoldne bode skupni obed in potem izlet v bližnjo okolico Brna; zvečer ob osmih pa glasbenopevska zabava na lepem vrtu „Besednega Doma“. Prenočevalo se bode, da se udeleženci preveč ne utruje od neprestane hoje in vožnje, ta dan, to je 2. septembra v Brnu, kjer se bodo onim, ki bi to želeli, preskrbela brezplačna stanovanja.

Dne 3. septembra ob šestih se odpelje vlak iz Brna in dospje v Prago okolo dveh popoldne. Po prvem pozdravu na kolodvoru se napotijo udeleženci vlaka v svoja stanovanja in se začno zbirati okolo šeste ure zvečer na „Zofijskem otoku“, kjer bode svirala vojaška godba. Ob sedmih se udeleženci prve predstave v gledališči. Pela se bode opera „Dimitrij“. Po predstavi se zberó k skupni večerji v dvoranah „Meščanske Besede“.

Dne 4. septembra zjutraj od osme do devete ure se zberó udeleženci v veliki, sjajno opravljeni kavarni „Slavija“ poleg narodnega gledališča in odidejo od tod po zaužitem zajutruku, da si razgledajo znamenitosti kraljevega grada na Hradčanih. Popoldne bode skupen izlet na Letno (Belvedere) in v deželni park „Stromovko“. Zvečer slavnostna predstava jedne originalne češke drame. Po predstavi zopet skupna večerja v „Meščanski Besedi“.

Dne 5. septembra zjutraj med osmo in deveto uro se zberó udeleženci pred kavarno v mestnem parku. Od tod si gredo ogledat češki muzej, staromestno „radnico“ (mestno hišo) in nekatere druge znamenitosti mesta. Popoldne bode skupni izlet s parnikom v Podol ali v Chluchle. Zvečer slavnostna predstava izvorne opere „Pro-

daná nevěsta“ in po predstavi poslednja skupna večerja v „Meščanski Besedi“.

S tem bode končan oficijalni program. Dne 6. sept. se začno vračati udeleženci, ki imajo potem še osem dni časa, da si ogledajo Dunaj. Oni, ki bi 6. septembra ostali še v Pragi, pa naredo po dogovoru skupen izlet na Karlův Týn ali v Trojo.

Kakor je iz tega programa razvidno, priložnost je vsakemu za neznamenit denar ogledati si natančno Brno, Prago in Dunaj.

Nadejamo se tedaj, da bode vsakdo, komur količkah dopušča čas, udeležil se izleta h krvnim bratom našim v plodovito Moravo in slavno Češko ter tako z udeležbo svojo povečal pobratimsko slavnost v „zlato materij Pragi“.

Cena vožnji ostaje jednaka za vse udeležence, naj ustopijo v Ljubljani ali na kaki drugi postaji državne železnice. Udeležencem iz Štajarske nad Pragarskim bode najprilicneje, ako ustopijo v Beljaku.

Stanovanja v Brnu in Pragi bodo se onim, ki bi to želeli, preskrbela brezplačno; prosimo tedaj, naj se v tem oziru izrazijo pri pošiljati denarja za vožnjo.

Ker je potreba 300 udeležencev, da more oditi poseben vlak, prosimo, da se oni, ki se ga udeležiti želijo, vsekakor že do 15. avgusta oglase in pošljejo denar za vožnjo blagajnici banke „Slavije“ v Ljubljani ali pa podpisnemu prvosedniku odbora.

Ko bi se ne oglasilo zadostno število udeležencev, bode se poslani denar vrnil brezplačno.

V Ljubljani, dne 25. julija 1884.

V imenu odbora:

Ivan Murnik,
predsednik.

Anton Trstenjak,
tajnik.

(Volitve v deželni zbor kranjski.) Kakor znano, odpovedali so se štirje deželni poslanci svojim mandatom, in zdaj so razpisane nove volitve. Za nobeno teh volitev se vladna stranka ne zanima toliko, kakor ravno za volitev v Postojino, kjer so Notranjci do zdaj volili odločno narodnega poslanca g. dr. V. Zarnika. Ali odločna narodna barva ni ravno po godu vladni stranki, zato zatira z vso močjo vse in vsakega, kdor je zaveden narodnjak, osobito pa takega narodnjaka, ki ni glasoval za znanih 600 goldinarjev.

Razpisane volitve bodo naslednje dni:

V 25. dan avgusta t. l. bode volitev jednega poslanca za kmečke občine v volilnem okraju: Postojina, Logatec, Senožeče, Lož, Ilirska Bistrica.

V 26. dan avgusta t. l. bode volitev jednega poslanca za mesto Kočevsko in za Ribnico namesto odstopivšega poslanca Brauna.

V 27. dan avgusta t. l. pa volitev dveh poslancev iz veleposestnikov namesto odstopivših poslancev R. Schreya in grofa L. Blagaya.

(*Jurčičevih zbranih spisov*) je izšel III. zvezek s to le vsebino: Domen. Jurij Kobilja. Dva prijatelja. Vrban Smukova ženitev. Golida. Kozlovska sodba v Višnji Gori. Cena 70 kr., s posebno lepimi platnicami pa in z utisneno zlato podobo Jurčičevo 1 gld. 20 kr. — Zopet toplo priporočamo našemu občinstvu, naj se obilno naroča na Jurčičeve spise, da tako omogoči nadalje njih izdavanje.

(*Občinske volitve celjske okolice*) niso prinesle Slovencem posebnega uspeha. Udeležba je sicer bila ogromna, vendar so Slovenci zmagali samo v tretjem razredu in so propali v drugem razredu narodni kandidatje s 43 zoper 47 glasom nemčurske stranke, kajti Nemci so samoblastno zametavali pooblastila slovenskih volincev. Od početka še celo ni bilo niti nobenega slovenskega zaupnega moža v dvorani, kjer se je vršila volitev. Naposled so vendar izvolili M. Vošnjaka in Fr. Lipovška kot zaupna moža, da sta bila navzočna pri volitvi. Kakor se nam poroča, uložili so Slovenci protest zoper volitve v drugem razredu in je še tedaj vedno upati, da dobi narodna stranka v tem razredu večino. Vse nas pač prejasno uči, kako se je Slovencu težko pogajati z Nemcem.

(*Volitve v deželni zbor koroški.*) Koroški Slovenci bodo stopili dne 8. avgusta na volišče, da si volijo zaupne poslance v deželni zbor koroški. Za štiri volilne okraje so si postavili 8 kandidatov, kateri pa niso vsi Slovenci, ampak takšni konzervativni Nemci, kateri hočejo biti pravični Slovencem. Naj bi to združenje rodilo obilo sadu in prineslo Slovencem na Koroškem mir in spravo v deželo. „Mir“, list, ki ima veliko zaslug za probujenje našega naroda na Koroškem, priporoča te le kandidate za poslance:

I. Za beljaški volilni okraj: dr. Frana barona Martinca, c. kr. notarja v Rožeku in Karla Kreinerja, veleposestnika v Oberdorfu pri Trebnem.

II. Za celovski volilni okraj: Martina Štiha, župana v Svetni Vasi in Frid. Rupperja, hišnega in zemljišnega posestnika in obrtnika v Celovci.

III. Za šmohorski volilni okraj: Janeza Šnabla, posestnika v Zahomci in Tomaža Waldnerja, umetnega mizarja in posestnika v Vratni Vasi.

IV. Za velikovski volilni okraj: Andreja Einspielerja, upokojenega profesorja v Celovci in Frana Murija, župana pri Jezeru.

(*Družba sv. Moharja*) je lepo tudi letos napredovala, kajti število njenih dosmrtnih in letnih udov se je pomnožilo. Lani je imela družba skupaj 28.390 družabnikov, letos pa jih ima 28.472, torej je število vseh udov naraslo za 82 udov do zdaj. — Dne 12. julija t. l. so imeli odborniki sejo, v kateri so se posvetovali o spisih, poslanih za to leto. Odboru je bilo poslanih 12 krajših pripovedek, 30 ukovitih spisov razne vsebine, zbirka narodnih pravljic, kratkočasnic in smešnic, obširne razprave: „Krščanska mati“, „Vrtnarstvo“ in „Slov. svetovalec“, kar je lep dokaz, da ima odbor obile polpore od slovenskih pisateljev. Odbor je nadalje določil darila naslednjim spisom: „Dneva ne pove nobena pratka“, povest, spisala P. Pajkova; „Pripovedke“, spisal prof. Iv. Steklasa; „Kaj ljudje na naši zemlji jedô“, spisal prof. Jan. Pajk; „Kako rastline zmrznejo in pozebejo“, spisal prof. Jan. Majciger; „Pavola ali drevesna volna“, spisal A. Koder; „Zbirka gospodarskih, zdravniških in drugih izkušenj“, spisal Jan. Lampe; „Običaji na slovenskem Štajarskem“, poslovenil Ivan Lapajne in „Glejte na ogenj“, spisal Pet. Mikavec.

(*Goriška slavnost*) je preložena do jeseni.

(*Osnova vojsva*), cesarskim in kraljevskim vojakom v pouk v vprašanjih in odgovorih, je naslov 33 + 33 obsegajoči knjigi, katero je založil in izdal v Kromerizi naš neumorni pisatelj Komelj pl. Sočebčan. Knjiga ima na jedni strani nemški izvornik, a na drugi slovensko prelogo. Kakor se vidi, je naš pisatelj, kateri je v tej stroki jedini in prvi začel pisati, v stroki namreč, kjer mora začetnik prevladati mnogo težav v slovenski terminologiji, lepo pokazal, kako je kos svoji nalogi. Sploh moramo tedaj priznati, da je vsa knjižica spisana v lepi, umevni slovenščini. Marljivemu pisatelju smo dolžni hvale za trudapolno delovanje.

Ostali slovanski svet.

(*Vladike Strosmajerja*) ne bode letos na Bled. Ozdravljanje njegovo in nekatere druge razmere so ga napotile, da se je odločil iz Slatine odpotovati v Ausee in ostati tam do srede septembra. Zato bode pa od prihodnjega leta nadalje prihajal redno na Bled in ostajal po mesec dni, kajti velikonemške demonštracije, ki so se godile lanskega leta na Slatini, so uzrok, da se bode od teh toplic za stalno poslovil. — Gospodu Iv. Hribarju, ki je preuzvišenega vladiko obiskal dne 27. t. m. na Slatini, naročil je zagotoviti slovenski narod, da mu je blagor njegov isto tako na srci, kakor blagor naroda hrvaškega in da se čuti vedno srečnega, kedar stopi na slovensko zemljo. — Na povratku iz Auseeja mudil se bode vladika nekaj dni na Dunaji, da se pogovori s papeževim poslancem o važnih, Slovanstva se tičočih zadevah.

(*Spomenik Milovanu — Andriji Kačiču Miošiču.*) Že prej se je osnoval odbor v Dobrovniku, da postavi spomenik nesmrtnemu pesniku epo „Osmana“, najslavnejšemu dobrovniškemu pesniku Gunduliću, in zdaj se je ustrojil odbor v Dalmaciji, kateri nabira mej narodom denarja, da se postavi Kačiču spomenik, ki ga je od naroda zaslužil. Kakor je Gundulić posvetil svoje pesniško delo-

vanje inteligentnim stanovom, tako je skromni duhovnik Kačič, pesnik znanih „Razgovorov ugodnih naroda slovinskoga“ posvetil svoje umotvore težakom in pastirjem, naj ti beró, naj se ti omikajo in ublažijo srce. Potujoč Kačič kot papežev poslanec po turških pokrajinah, slišal je lepe srbske pesni, kakeršnih ni bilo slišati v domovini. Te so mu segale tako globoko v srce da se je, vrnivši se domov, odločil podati svojemu narodu tudi enakih narodnih pesmi. Zato je pesnik storil mnogo dobrega svojemu narodu, ko mu je v svojih Razgovorih podal celo zgodovino njegovo. Pesnik je namreč dobro znal, da prosto ljudstvo, težaki in pastirji, ako že bero, ne prebirajo radi dolgih zavozlanih spisov, zato si je izvolil pesniško obliko, v kateri pripoveduje vse, kar je znal o hrvaškosrbskih junakih, tako lepo in tako naravno, kakor da bi res te pesmi bil zložil kak srbski slepec. In kako je priljubljen Kačič in znan mej narodom, priča nam to, da imamo od njegovih pesmi (Razgovorov) že čez 15 izdanj, a prepričal se je tudi sam pisatelj teh vrstic, kateri je potujoč po Hrvaškem videl, kako so si dalmatinski težaki, vračajoč se iz dela na Hrvaškem in Slavonskem, kupovali v Zagrebu Kačiča ter s sekiro na

rami in s Kačičevimi Razgovori pod pazduho, ki so si jih kupili za teško zaslužen denar, romali so zadovoljno v svojo domovino. Zatorej je bila res srečna misel, da se je sestavil odbor iz Hrvatov iz Dalmacije in iz dijakov na zagrebškem vseučilišču, kateri nabira denarja, da se postavi spomenik pesniku, čegar pesni prebira narod povsod z največjim naudušenjem.

(*Knjiga II. Vilharjevih skladeb.*) Slavnoznan naš skladatelj g. F. S. Vilhar bode izdal za mesec dni drugo knjigo svojih skladeb. Ali da bode mogel skladatelj določiti primerno število iztisov, opozarjamo častite bralce, kateri se namerjajo naročiti na to izdanje, naj mu to nemudoma naznaniti blagovole. Upamo, da bode vrli in delavni skladatelj našel svojemu podjetju obilne podpore v slovenskem narodu, zlasti v inteligenciji, katera naj pokaže, da zna ceniti svoje umetnike. Cena drugi knjigi je znižana na 1 gld. 50 kr. Gospodu F. S. Vilharju je naslov: Karlovec, Hrvaško.

(*Poziv hrvaške vseučiliščne mladine.*) Hrvaška vseučiliščna mladina je razposlala poziv, v katerem vabi „omladinu preko Sutle“, to je naše slovenske dijake, naj bi

rajši obiskavali hrvaško vseučilišče, a ne da bi se šolali po tujih (to je nemških) vseučiliščih. V tem pozivu se posebno poudarja uzajemnost in duševno združenje, brez katerega se zdaj živimo, ter da je potreba, da se družimo in da se spoznavamo, za kar imamo najlepšo priliko na zagrebškem vseučilišču. Istina je, da smo še nezložni, razcepljeni in tako preslabi, da bi se mogli v bran postavljati svojim uzajemnim sovražnikom. Toda, kdo je temu kriv? Vselej smo bili zagovorniki uzajemnosti in smo podpirali in še podpiramo vsako idejo, ki nas vodi do nje, ali veči del hrvaške mladine, katera je spoznala potrebo zloge in želi, da bi se približali drug drugemu, mora nam pritrditi, da je ravno nje večji del, ne pravimo vsi, premalo uvaževal reciprocitet posebno v političnih nazorih in težnjah, brez katerega reciprociteta bode vedno škodo trpela naša zloga, po kateri vsi hrepenimo. Ne bodemo dejali, da smo nezložni, ker smo že zasvedočili o raznih slavnostnih prilikah, da nas ne loči Sotla. Zatorej pa želimo še jedenkrat in bi radi doživeli več reciprociteta v prid vsemu Jugoslovanstvu.

Razne novice.

(*Stiska pri državnem izpitu.*) Ko je kandidat pri pravnozgodovinskem izpitu odgovoril na vsa vprašanja dosti dobro, vprašal ga je še izpraševalec o slučaju „stiska“. Kandidat je molčal nekaj časa, naposled pa odgovori brez vseh okolišev, da je „stiska“ pri državnem izpitu.

(*Nemške zastave v Parizu.*) Ni dolgo temu, kar se je zgodilo, da so Francozi nekaj Nemcev spodili iz Pariza ter jih dobro pretepli in zdaj se je zopet pripetil drug slučaj, kateri nam svedoči, da je razburjenost med obema narodoma vendar še velika, — O slavnosti republike so Francozi jedno zastavo raztrgali, a jedno sežgali. Na hotelu Kontinentale so bile namreč razobešene nemške zastave. Zapazivši jih množica, zahtevala je, da so se morale odstraniti. In to se je zgodilo mirno brez vsakega škandala. Toda pozneje, ko je naudušeno ljudstvo upilo:

„Živila Francija! Živila republika!“ zakričal je neki Nemec: „Nieder mit Frankreich!“ ter je pobral pete. To je Francoze močno razžalilo in razburilo. Vračajoč se h Kontinentalu, sežgali so tamkaj jedno nemško zastavo, a drugo raztrgali. Na to pa so prišli redarstveniki ter so naredili mir.

(*Vožnja v čolnu čez ocejan.*) Kapitan John Traynor je krenil s sedemnajst čevljev dolgim čolnom dne 7. julija iz Newhavena v Združenih državah in že ves čas vesla preko ocejana ter upa, da bode za sto dni priveslal do Angleškega. Živeža ima dosti za šest mesecev. Če se mu posreči vožnja, bode razstavil svoj čoln, da dokaže, da je ustroj njegovega čolna dovršenejši, nego kateri koli tako imenovani rešilni čoln.

Politični razgled.

Dne 27. p. m. je bil sklenen deželni zbor moravski. V njem je bil zadnje dni velik preobrat. Liberalna stranka je namreč hotela zavreči volitev namestnika Schönborna in še nekaterih slovanskih poslancev. Toda dr. Fandrlík je korenito izpodbil namere leve stranke, dokazavši, da se je volitev moravskega namestnika Schönborna vršila čisto pravilno. Ti dokazi so napotili Chlumeckega, da je krenil na drugo stran. In tako se je tukaj osnovala tako imenovana srednja stranka, a leva razpada vse bolj in bolj. Ta nova stranka je zdaj izposlovala, da so se verifikacije omenjenih volitev odložile do prihodnje zborbe. Vse to nam kaže, da se je politično stanje na Moravskem obrnilo na bolje.

Volitve, katere nas zdaj še najbolj zanimajo, bode se vršile dne 8. avgusta na Koroškem, a pozneje na Štajarskem. Čuje se, da se tudi tukaj kuha kompromis z veleposestniki in da se bode tudi pri nas na Štajarskem osnovala neka srednja stranka, da izpodrine levico.

Vsekakor pa so štajarske volitve zato važne, ker se bode pokazalo, koliko upliva bodo imeli petakarji na volilni rezultat.

Jednako proklamacijo zoper Miškatovića, kakor so jo izdali vseučilišniki, izdali so zdaj hrvaški trgovski učenci.

Vsled preiskave na vseučilišču je bilo devet dijakov izključenih. Izpiti na vseučilišču so se nadaljevali, toda k njim so se pripuščali samo tisti, kateri so dali častno besedo, da se niso udeležili skrivnostnih shodov.

Hrvaška vlada je prepovedala prodajo posamičnih števil „Slobode“ in „Pozora“.

Listnica uredništva. Gospodu dopisniku z Goriškega. Omenjeni dopis dobili prepozno, da bi ga mogli priobčiti že v današnji številki.

Listnica upravnštva. Sl. uredništvu „Popotnika“ v Mariboru in gosp. Karlu Miklavčiču v Pazinu: Št. 29. od 17. t. m. nam je pošla; št. 30. od 24. t. m. pa je bila konfiskovana. List Vam redno pošiljamo, poprašajte torej na tamkajšnji pošti.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravništvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopiši ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.